

מראי מקומות- זבחים ס"ה

א'. ולכן ביאר דכיון דמצינו דחייבה התורה זב וזבה ויולדת שחייבה התורה קרבן עוף, ואם ב', א' לעולה וא' לחטאת, א"כ ה"א דגם בנדבה יהי' צריך שנים להיות קרבן שלם, ואף דודאי יהיו שניהם עולות, מ"מ ה"א דקרבן העוף אינו פחות מב', ולזה צריך קרא להוציא מזה. וע"ע בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (עמ' מ') שג"כ כ' על דרך זה, אלא דהוסיף דכאן מחדש התורה קרבן מחודשת של פרידה א', אף דעיקר שיעור קרבן עוף הוא שתי פרידות.

ג) **עוף, שלא קבע לו צפון, וכו'-** הק' השפת אמת, הא למ"ד דדין כל מזבח כצפון, או למ"ד דכולי מזבח בצפון קאי, א"כ נמצא דגם עולת העוף צריך להיות בצפון [ובאמת חמיר טפי מעולת בהמה, שהרי העוף צריך להיות דוקא במזבח], וא"כ מהו הקולא דעולת העוף. וכן הק' **הקרבן אורה**, אלא דהק' לכ"ע, דהא סכ"ס אית חומרא טפי בעולת העוף, דצריך למלוק במזבח דוקא. ותירצו דכיון דסכ"ס חטאת העוף יכול להיות גם שלא בצפון, א"כ נמצא ד"עוף" הוי קל טפי מבהמה. עוד הוסיף הקר"א, דכיון דדין מליקה במזבח הוא משום דצריך להזות מגופה, וא"כ נמצא דממילא צריך להיות אצל המזבח, א"כ י"ל דדין זה דצריך להיות מליקתו במזבח אינו דין בעצם שיש לו קביעות מקום, וא"כ בזה קיל הוא מק"ק, דבעצם יש להם דין קביעות מקום לשחיטתן בצפון.

ד) **שתהא מליקה בעצמו של כהן- ע' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (עמ' מז) שכ' דמה דמליקה צריך להיות בעצמו של כהן, אי"ז דין מדיני עבודה, אלא זהו דין בעצם שם מליקה, דמליקה הוא בעצמו של כהן. וכ' דלפי ר"מ דמליקה של אווזין ותרגולין של חולין מטהרתן מידי נבילה, ג"כ אינו בכלי, והוא בעצמו של המולק דוקא, דזהו החפצא של מליקה.

ה) **מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה בראש המזבח- ע' במקדש דוד** (סוף סי' כ"ח) דכ'

א) **לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין-** הק' כל האחרונים, מה שייך כאן חצי זית אכילה וחצי זית הקטרה, הרי בחטאת העוף איכא רק אכילת הכהנים, ובעולת העוף אי' רק הקטרת מזבח, וא"כ מהו הציור. וכ' **הקרבן אורה** דאיצטריך לפי שי' ר"א, דס"ל דמחשבין מאכילת אדם למזבח (בלשון אכילת מזבח) או איפכא, וא"כ שפיר צריך לאשמעין דאין אכילה והקטרה מצטרפין. וע' ברש"ש לעיל (לא: דכ' דאולי מתני' דהכא נקט לשון זה בשיגרא דלישנא אטו המשנה דהתם, ובאמת אין שייך. וע"ע בשפת אמת, דבתי' הא' כ' כהקרבן אורה, ובתי' הב' כ' "אפשר לומר דבמחשב להקטיר או להאכיל כזית מב' קרבנות, שניהן פסולין, כיון דאיכא שם הקטרה או אכילה, אע"ג דבכל קרבן ליכא כיזת, מ"מ שם אכילה או הקטרה עליו. ולפ"ז, א"ש הכא, דאכילת חצי זית מחטאת והקטרה חצי זית מעולה אין מצטרפין רק מטעם דאין אכילה והקטרה מצטרפין". וכ' **היד בנימין** דלכא' דברי השפ"א תמוהין, מה שייך לצרף ב' קרבנות. וכ' דיש לפרשה ע"פ מש"כ **האבן עזרא** (ויקרא ה', ז'), דלכך חייבה תורה להביא תחת חטאת בהמה גם עולת העוף, ולא סגי בחטאת העוף, משום שבחטאת העוף ליכא אימורין, לכן באה עולת העוף תחת אימורין (וע"ש שהביא מש"כ **האור שמח** ליישב בזה מה שהק' **הרשב"א** על הגמ' חולין, דמשמע דהי' ה"א דעולת העוף הובא בלילה, קמ"ל קרא, דמהו הה"א, דלפי האב"ע א"ש, דדין אימורין לה, ואימורין קרבין בלילה, וא"כ שפיר ה"א דעולת העוף ג"כ הוקרב בלילה, שהרי במקום אימורין (הוא). וא"כ, שפיר יש לומר דיכולין לצרף ב' קרבנות אלו, שהרי בעצם הם ב' חלקים של קרבן א', וא"כ מלבד הדין דאין מצטרפין אכילה והקטרה, ה"א דיכולים לצרפם.

ב) **יכול המתנדב עוף לא יפחות משני פרידין-** הק' **השפת אמת**, מהו הה"א, הרי אם משום ד"תורים" הוי לשון רבים, הרי כתיב "מן" התורים, וזה שפיר כולל מי שרוצה לנדב רק

(ח) **על הסובב- ע' בחזון איש** (י"ט, כ"ג), דדייק דמדנח' לענין סובב, משמע דביסוד וכבש פשוט שאין עושין מערכה, אולם שוב כ' דאולי כי היכי דחשיבי מזבח לענין דם בדיעבד, אולי נחשב לענין הקטרה בדיעבד.

(ט) **וראב"ש סבר מיצוי חטאת העוף לא מעכב- פרש"י**, לכן אם רוצה להבדיל יבדיל, ולא ימצה לאחר הבדלה, ולכן לא הוי מעשה עולה. וכ' הקרן אורה דמבואר מדברי רש"י דאם עביד מיצוי למעשה גם ראב"ש מודה דפסול, דהא עביד מעשה עולה. וא"כ, מה דאמר' דמתני' דלא כראב"ש, היינו משום דמתני' נקט דאם הבדיל פסול, דהיינו דמשמע דליכא גוונא להכשיר הבדלה בחטאת, ולפי ראב"ש שפיר איכא גוונא דכשר, דהיינו אם לא מיצה אח"כ. אולם ע' **בחזון איש** (י"ז, י') שכ' דה"ה אם מיצה למעשה לא פסל לראב"ש, שהרי כבר הוכשר, ופי' רש"י לקושטא דמילתא דליכא מצוות מיצוי לאחר הבדלה, אבל לא דיכול לפוסלה אז.

(י) **רבא אמר שהיי' בסימן שני בעולת העוף מעכב איכא בינייהו- ע' ברעק"א** דכ' דמסוגיין משמע דכל הנדון הוא אם שהיי' פוסל בין סימן לסימן, אבל בסימן א' ודאי שהיי' פוסל כמו בשחיטה, וכשי' הר"ן בחולין (ק.), אבל הרשב"א שם ס"ל דשהיי' אינו פוסל במליקה כלל, וצ"ע מפשטות הסוגיא דכאן.

(יא) **רבא אמר שהיי' בסימן שני בעולת העוף מעכב איכא בינייהו... אביי אמר רוב בשר מעכב איכא בינייהו- פרש"י**, דלפי אביי כ"ע מודו דשהיי' בעולה בסימן שני פסלה. וע' **במנחת אברהם** (עמ' רפו) דביאר דאביי ורבא נח' לשיטתייהו, דהא בחולין (כ:) מבואר דנח' אביי ורבא בגדר הא דמולקין סימן שני' בעולת העוף, דרבא ס"ל דאינו מעצם המליקה, אלא דצריך למולקה כדי לקיים מצות הבדלה. אבל אביי ס"ל דמליקת סימן ב' הוא חלק מעצם המליקה. וביאר המנח"א, דלכן שפיר ס"ל לרבא דאיכא מ"ד דשהיי' בסימן שני לא פסלה, שהרי אי"ז מעיקר מצות מליקה, וא"כ מה שייך בה שהיי', הרי

להסתפק, לאחר שקידשו הרצפה להיות כמזבח, האם יכול למלוק עולת העוף על הרצפה. דהיינו, דאף דלא קידשו הרצפה אלא לענין הקטרה, אבל כיון דמה דמליקה בראש המזבח נלמד מהקטרה, א"כ י"ל דתלוי בדיני הקטרה, ולכן יהי' יכול למלוק

על הרצפה [ולפי דברי הקר"א שהבאנו לעיל, דביאר דמה שמליקת עולת העוף הוא כמזבח הוא משום דהזאתו מגופה וממילא צריך להיות שם, א"כ לכאור' יוצא דכיון דהרצפה לא קדיש להיות כמזבח לענין הזאה, א"כ גם לענין מליקה אינו כמזבח, אולם אולי אין שייך להגדיר דיני המליקה ע"פ הטעם, וצ"ע].

(ו) **עושה מערכה על גבי סובב איכא בינייהו- פרש"י**, לת"ק, הרוצה לעשות מערכה על גבי סובב ולהקטיר עושה, הלכך, הו"ל מיצוי שתחת הסובב סמוך למקום הקטרה. וע' **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (עמ' 62), דדייק מדברי רש"י דס"ל דגם ר"נ וראב"י סוברים דיכול לעשות המיצוי למעלה מן הסובב, כיון דהוי מיצוי בקיר הסמוך למקום הקטרה, וכל המח' הוא לגבי האמה שתחת הסובב. אולם ע"ש שהביא מה שפי' **הראב"ד** על קנין, דכ' דלפי ר"נ וראב"י יכול לעשות המיצוי רק על קיר הקרן ממש, משום דהקרן עצמו יכול להקטיר עליו בשעת הדחק. ובביאור פלוגתתם, ביאר הגרי"ז דהראב"ד אתי לשיטתו, דהשיג על מש"כ הרמב"ם דמקום הסובב ולמעלה הוא נקרא מקום המערכה, וס"ל להראב"ד דזה אינו, ולכן כ' דרק קיר של הקרן, שהקרן הוא עצמו מקום הקטרה בשעת הדחק, בזה ס"ל להראב"ד דיכול לעשות מיצוי, כיון דנחשב מקום מערכה. אבל י"ל דרש"י ס"ל כהרמב"ם, דכל למעלה מן הסובב נקרא מקום מערכה, ולכן שפיר הוי נחשב קיר של מקום הקטרה, ולכן לכ"ע יכול לעשות מיצוי שם.

(ז) **עושה מערכה על הסובב איכא בינייהו- הק' המקדש דוד** (ל"ב, ג', ד"ה הנה בזבחים), איך שייך לומר דעשו מערכה על גבי הסובב, הרי גזירה שעשו משה היו אמה על אמה מצומצמת, והסובב הי' אמה של ה' טפחים, וא"כ נמצא דהגזירין יוצאין מעל המזבח, והא דקיי"ל דהעצים אינם יכולין לצאת מן המזבח כלום, והניח בצ"ע. [ולכאור' י"ל דלשיטת השפת אמת שהבאנו לעיל (ס"ב) דהיו הגזירין מונחין על עוביין א"ש, דהא הסובב לא הי' הי' רבוע אמה, וא"כ שפיר הוי יכולין לעשות שם מערכה, ויש לעי' בזה].

מצוה אחרת הוא להבדילה. אבל אביי ס"ל
שהוא חלק מעצם המליקה, ולכן שפיר שייך
בה שהיי' (וע"ש שהק' דלפי"ז, לפי רבא
למה ס"ל לראב"ש דשייך שהיי' במליקת
סימן ב', וק' לומר דהוא ס"ל כאביי דמליקת
סימן ב' הוי חלק של המליקה, דא"כ הסוגיא
בחולין ק', ע"ש מה שהאריך בזה ובעוד קו').